

Sauli Takala
University of Illinois, USA

TESOL:in kansainvälinen konferenssi

— On monenlaisia tapoja ja tyylejä oppia vieras kieli. Meidän ei kannata jahdata yhtä parasta.

— Opettajan merkitys on suuri kielenopetuksessa.

— Kielenopetuksessa kirjallisuus on hankala tapaus, mutta sitä tarvitaan silti.

— Opetuksessa kannattaa ajatella vaihtoehtoja.

— Tuijotamme liikaa opetussuunnitelmiin ja oppimateriaaleihin.

— Opetuksen tutkiminen on tärkeää.

TESOL (Teaching of English to Speakers of Other Languages) piti viidennentoista vuosittaisen kansainvälisen konferenssinsa Detroitissa 3.—8. maaliskuuta 1981. Kongressi oli mittasuhteiltaan mahtava. Osanottajia oli ehkä n. 3 000. Yhteensä 54 työryhmää tai kollokviota järjestettiin kahtena ensimmäisenä päivänä ennen varsinaista kokousta. Yhdeksän Special Interest Group-ryhmää (esim. Applied Linguistics, English as a Second Language in Elementary School) piti istuntoja joka päivä. Konferenssin alettua pidettiin kuusi yleisesitelmää ja niiden jälkeen oli 10-15 rinnakkaisohjelmaa 6-8 kertaa päivässä. Konferenssin tarjontaa kuvastaa se, että ohjelma kattaa n. 50 sivua ja esitelmien vajaan sivun mittaiset tiivistelmät n. 300 kirjan sivua. Sellaisesta ylitsevuotavasta tarjonnasta oli vaikea valita ja luonnollisesti kongressiselostus on hyvin valikoiva.

Valppaasti ja vailla ennakkokäsityksiä

Konferenssin teemana oli »Celebration of Language». Ensimmäisen yleisesitelmän piti *Earl Stevick* (Foreign Service Institute). Esitelmän nimenä oli »Learning a Foreign Language: The Natural Ways». Stevick selosti eräitä tapaus-tutkimuksia, joissa hän oli haastatellut hyviksi kielenoppijoiksi todettuja aikuisia.

Jokainen piti omaa oppimistyyliään aivan »luonnollisena» ja ihmetteli suuresti voiko kukaan oppia kieltä millään muulla tavalla. Stevick totesi, että on hyvin monenlaisia tapoja ja tyylejä oppia vieras kieli. Meidän ei kannata jahdata yhtä parasta tapaa, vaan seurata yksilöiden kielenoppimisen edistymistä käyttäen hyväksi empaattista intuitiotamme, tarkastella kielenoppimista valppaasti ja vailla ennakkokäsityksiä (with an empty mind and open eyes). Stevick on äskettäin julkaissut uuden kirjan »Teaching Languages: A Way and Ways», joka täydentää hänen aikaisempaa, mielestäni erittäin hyvää kirjaa »Memory, Meaning and Method». Molemmat on julkaissut Newbury House.

Konstrasttiivista tutkimusta tarvitaan

Toisessa yleisesitelmässä »That WHAT of Second Language Acquisition» *Diane Larsen-Freeman* (School of International Training) esitti perusteellisen katsauksen kommunikatiivisen kompetenssin käsitteeseen ja vieraan kielen oppimista koskevaan viimeaikaiseen tutkimukseen. Hänen mukaansa kommunikatiivisessa kompetenssissa on otettava huomioon kielellisen ilmaisun muoto ja funktio sekä sen asianmukainen käyttö sosiaalisessa kontekstissa. Larsen-Freeman korosti, että tarvitaan

kipeästi kontrastiivista tutkimusta, joka käsittelee puheakteja (esim. pyytäminen, anteeksipyyttäminen, kutsun esittäminen) ja kielellisiä vuorovaikutusmalleja eri kulttuureissa ja kielialueilla. Ohimennen mainittakoon, että tein samanlaisen esityksen muutama kuukausi sitten AFinLA:n 10-vuotissympposiumissa Jyväskylässä.

Määrätietoinen järjestötoiminta on tärkeää

Kolmannen yleisesityksen piti TESOL:in erova puheenjohtaja *H. Douglas Brown* (University of Illinois). Hänen teemanaan oli "TESOL in a Changing World: The Challenge of Teacher Education". Esitelmässään Brown painotti voimakkaasti opettajan merkitystä kielinopetuksessa (The teacher is the enabler), korosti opettajalle asetettavia lukuisia vaatimuksia ja vaati perus- ja jatkokoulutuksen tehostamista ja yhdenmukaistamista. Tämä on ymmärrettävää Yhdysvaltojen kaltaisessa maassa, jossa on hyvin eritasoisia ja -laajuisia opettajankoulutusohjelmia. Brown innosti järjestöään aktiivisuuteen, jotta TESOL vaikuttaisi täydellä painolla kielinopetusta koskeviin ratkaisuihin. Myös järjestön sihteeri *James A. Alatis* toi esille avajaispuheessaan määrätietoisen toiminnan merkityksen, kun hän päätti esitelmänsä iskulauseeseen: "We know where we are going and we know how to get there." Brown on vastikään julkaissut kirjan »Principles of Language Learning and Teaching» (Prentice-Hall), joka on hyvin ajan tasalla tutkimuksen suhteen ja kirjoitettu selkeästi. Kirja tulee epäilemättä olemaan merkiteos alalla.

Oppikirjojen tekstit ovat kirjallisuutta

Neljännän yleisesitelmän, joka hurmasi kuulijakunnan, piti *Henry Widdowson* Lontoon yliopistosta. Hänen teemanaan oli »The Relevance of Literature to Language Teaching». Kirjallisuuden asema on Widdowsonin mukaan kovasti heikentynyt, koska se on todettu syylliseksi kahdessa keskeisessä suhteessa: se ei ole sopusoinnussa nykyisten hyötykorosteisten tavoitteiden kanssa eikä se edistä ko. tavoitteiden saavuttamista. Siitä ei

ole tavoitteeksi eikä edes keinoksi. Kirjallisuuden, etenkin runouden, tehtävänä myös tutkimuksessa on lähinnä normista poikkeavien kielellisten näytteiden tarjoaminen! Kielenopetuksessa kirjallisuus on hankala tapaus, koska se rikkoo kontrolloidun vaikeustasoprogession ja koska siinä esiintyy kieliopista poikkeavia muotoja. Pedagogisen tuotantolinjan melussa kirjallisuuden humanisoiva vaikutus ei tule kuuluville. Kuitenkin Widdowsonin mukaan oppikirjan tekijät luovat oman kirjallisuuden muodon. Oppikirjojen tekstit ovat kirjallisuutta, koska myös ne luovat oman ajallisen ja paikallisen todellisuutensa, jolla ei ole mitään yhteyttä ulkoiseen todellisuuteen. Widdowsonin mielestä oppilaille ei tulisi antaa aina valmiiksi muokattua tekstiä, koska heillä on äidinkielenhallinnan perusteella kyky ja halu itse luoda merkitys kokonaisesityksen eikä pelkästään irrallisten lauseiden tasolla. Kielioppia valaiseva teksti esittää kielen sisäisiä ongelmia, mutta kieltä käytetään luonnostaan kuvaamaan kielen ulkoisia ongelmia. Tekstien valikointi on edelleen tarpeen, samoin niiden porrastaminen, mutta aito kirjallisuus on suositeltavaa, koska se edustaa kielen käyttöä eikä pelkästään oikeakielisyttä (usage). Widdowsonin kirjoja »Teaching Languages as Communication» ja »Explorations in Applied Linguistics» (Oxford University Press) voi varauksetta suositella kielenopettajille.

Murre on ryhmään kuulumisen symboli

Viidennen yleisesityksen piti *Claudia Mitchell-Kernan* UCLA:n yliopistosta. Hän käsitteli pääasiassa mustan vähemmistön kieleen (Black English) kohdistuvia asenteita. Esitelmästä kävi ilmi standardivariantin läheinen yhteys yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin. Vaikka asenteet edelleen ovat valtaosin preskriptiivisiä, Black English nähdään yhtä ilmaisukykyisenä kielenä kuin standardienglantikin, ts. vähemmistölapset eivät ole luonnostaan kielellisesti vajavaisia (language deficit). Sosiaalisten murteiden puhujille murre on ryhmään kuulumisen ja keskinäisen solidaarisuuden symboli. Black English onkin kokemassa lisääntyvää kielellistä lojaalisuutta siten,

että neekerit eivät automaattisesti yritä päästä siitä eroon.

Ylösalaisin ja nurinniskoin

Kuudennen ja viimeisen yleisesityksen piti TESOL:n uusi puheenjohtaja *John F. Fanselow* (Teachers College, Columbia University). Esitelmän aihe oli "Upside Down and Inside Out". Hyvin informaalisessa esityksessään Fanselow painotti vaihtelevuuden merkitystä: kannattaa ajatella vaihtoehtoja, vastakohtia, toisia menetelmiä. Tämä ei ole tarpeen siksi, että ne olisivat sinänsä parempia vaan siksi että ne ovat erilaisia, uusia mahdollisuuksia. Sama rutiini kääntyy itseään vastaan. Ihmisen käyttäytyminen ei ole aina ennustettavissa, se on joustavaa, kuten opetuksenkin tulisi olla. Jatkuva vaihtelu ei ole eduksi, mutta silloin tällöin tapahtuva vaihtelu on eduksi. Sivumennen mainittakoon, että tämän on todettu olevan tarkkaavaisuuden säilymisen tärkeitä edellytyksiä. Fanselow havainnollisti esitystään dioilla, jotka vaihtelun vuoksi heijastettiin luokan takaseinälle! Eräällä kuvassa, joka oli jostakin etelän maasta, oli vettä näkyvässä. Hän kysyi onko kyseessä kuiva vai märkä kausi. Tätä ei kulttuurista tuntematon voinut tietää ennenkuin hän näytti toisen kuvan, jossa kaikki vesi oli poissa. Meidän tulisi tarkkailla ihmisten käyttäytymistä eri tilanteissa ja katsoa mitä he tekevät ja mitä he tekevät kielellä. Tarvitaan kuvailevaa tietoa, ei aina heti vertailevaa ja arvioivaa tietoa (vrt. Stevick).

Painopisteen tulee olla metodologiassa

Wilga Rivers esitteli TESOL:in kilpailuvan järjestön ACTFL:n laatimaa kielinopetuksen periaateohjelmaa, joka oli kaikilta olennaisilta osin sopusoinnussa Suomessa viime aikoina käynnissä olleen opetussuunnitelmatyön (mm. vasta valmiiksi saadun VIKKE:n tarkistustyön) kanssa. Toisaalta *Christopher Brumfit* toi esille näkemyksen, johon itse olin myös päätenyt usean vuoden opetussuunnitelmatyön jälkeen: tuijotamme liikaa opetussuunnitelmiin ja Brumfitin mukaan myös oppimateriaaleihin. Kommunikatiivinen opetussuunnitelma ei ole kommunikatiivisen opetuksen tae kuten ei

kieliopillinen opetus suunnitelma ole ollut kommunikatiivisen metodologian ja opetuksen este. Aikaisempi opetus ei ole ollut pelkästään kieliopillista, vaan kommunikatiivisuus tuli mukaan kuvaan opetusmenetelmissä ja opetusmenetelmällisissä ohjeissa. Täten pelkästään opetussuunnitelmiin tujottaminen antaa virheellisen kuvan kielenopetuksen historiasta. Painopisteen tulee olla metodologiassa, jota opettajat kontrolloivat, eikä opetussuunnitelmassa, joka on hallinnollinen apuväline. Teoreettisen »puhtauden» menettämisen uhallakin on käytettävä sellaisia käsitteitä ja luokituksia, joilla on selvä yhteys opetukseen ja jotka opettajat ymmärtävät. Tällaisia teoreettisesti epäselviä mutta käytännön kannalta relevantteja kategorioita ovat mm. korrektisuus ja sujuvuus. Korrektisuustyöskentelyn (accuracy work) tarkoituksena on oikeiden mallien esittäminen niiden omaksumista varten. Sujuvuustyöskentelyn (fluency work) tarkoituksena on auttaa oppilaita käyttämään mahdollisimman tehokkaasti hyväksi opetettua ainesta. Brumfitin ja Johnsonin kirja 'The Communicative Approach to Language Teaching (Oxford University Press) on tutustumisen arvoinen. Tiivistä Brumfit esitelmöi kesällä AFinLA:n kesäseminaarissa.

Käyttäkäämme omia aivojamme!

Hajahuomiona mainittakoon, että neurolingvistiikan kollokviassa varoitettiin voimakkaasti uskomasta aivopuoliskoja, lateralisointia jne. koskeviin populaarikirjoituksiin. Aivot toimivat olennaisesti kokonaisuutena, ei irrallisina osina. Kieltenopetuksessa ei kannata siis tässä vaiheessa perustaa suuria toiveita eikä etenkin metodologiaa aivojen rakenteeseen ja toimintaan. Niistä ei tiedetä todellisuudessa paljoakaan. Kieltenopettajien on siksi parasta käyttää hyväksi omia aivojaan kuin aivoja! *Stephen Krashen* ilmoitti uskovansa opetukseen, koska se antaa erityisesti lapsuusiän sivuuttaneille ymmärrettävää kieliainesta (comprehensible input), mitä Krashen pitää kielenoppimisen keskeisenä edellytyksenä. Liittyyköhän tämä toteamus mitenkään ajankohtaiseen tasokurssikeskusteluun? Sapir-Whorfin hypoteesi kielen vaikutuksesta ajatteluun ja havaitse-

miseen on selvästi uudelleen nousemassa etualalle. Suomea oli käytetty eräissä tutkimuksissa vertailukohtana heprealle ja englannille. Sanaston merkitystä korostettiin voimakkaasti, mikä oli luonnollisesti miellyttävä kuulla, koska valitsin sen tutkimuskohteekseni muutama vuosi sitten, sillä pidin sitä suuresti laiminlyötyä alueena. Eikä miellyttävien vahvistusten määrä tähän loppunut. Ollerin teesi kielitaidon jakamattomuudesta (teoksessa Language Tests at School) ja integratiivisen testauksen edullisuudesta sekä analyttisen (osataitojen ja elementtien) mittaamisen harhasta, jota vastaan välittömästi reagoin, näyttää selvästi liioitellulta. Palmer ja Bachman osoittavat paikoin Language Learning -lehdessä että käytettäessä kunnollista tutkimusmetodologiaa kommunikatiivinen kompetenssi ei näytä olevan täysin unitaarinen käsite tai ilmiö.

Opettajan panos on tärkeä

Kaiken kaikkiaan voi todeta, että kongressi korosti voimakkaasti opettajan tärkeyttä, opetuksen — eikä pelkästään oppimisen tai omaksumisen — tutkimisen tärkeyttä, opetusmetodologian keskeisyyttä opetussuunnitelman rinnalla, kriittisyyttä yksipuolisia näkemyksiä ja dikotomioita vastaan. Arvelen, ettei johdu pelkästään näköharhasta tai yksipuolisesta valikoinnista, että kongressin aikana tuotiin useasti esille asioita ja tunteuksia, joita toin esille äskettäisessä Tempuksen haastattelussa. Haastattelu päättyi toimituksen menestyksen toivuksiin.

Terveisiä tutuille!

Lopuksi pyydän saada näin Tempuksen välityksellä esittää parhaat terveiset tutuille ja toivottaa vastavuoroisesti menestystä kaikille kieltenopettajille. Toivon voivani näin Tempuksen välityksellä kertoa mitä täällä rapakon takana tapahtuu kieltenopetuksen alalla. Seuraava mammuttikokous — tällä kertaa kasvatustieteellistä tutkimusta käsittelevä kongressi Los Angelesissa on huhtikuun alussa. Perästä kuuluu!

KIELIRADIO TIEDOTTAA

LA NOUVELLE CHANSON

Ranskan kielestä kiinnostuneet muistanevat sarjan Oü va la chanson. Tavallaan jatkona tälle laulelmasarjalle alkaa kesällä 1981 kuusiosainen La nouvelle chanson. Alain Thibault'n ja Thérèse Gougeonin suunnittelemissa ohjelmissa esitellään ns. uutta chansonia, joka syntyi Ranskassa 1960-luvun alussa perinteisen cahnsenin rinnalle. Ohjelmissa seurataan chanson-musiikin kehitystä vuoden -68 opiskelijamellakoiden aikana sekä useiden eri tyyli-lajien syntymistä 70-luvun kuluessa.

Sarjassa kerrotaan laulajista musiikki- ja haastattelunäyttein.

La nouvelle chanson -sarjan ohjelmat kuullaan ensimmäisen kerran heinäkuun aikana keskiviikkoiltaisina. Uusintana sarja kuullaan syksyllä lokakuusta lähtien.

Sarjaan liittyvän oheismonisteen voi tilata osoitteella Oy Yleisradio Ab, Vihkotilaukset, PL 95, 00251 Helsinki 25 (puh. 90-441 141/3475).

Syksyllä jatkuu 23.3. alkanut ranskan kielen sarja Français facile. Tämä kaikkiaan 18 osaa käsittävä sarja soveltuu opetukseen ensimmäisen opiskeluvuoden kevästä lähtien. Sarjaan liittyvän Kieli-ohjelmat-vihkon 2/1981 ja oheisaineiston voi tilata Yleisradion Vihkotilauksista. Ohjelmaa-annitteet ja diasarjat ovat saatavissa Valtion av-keskuksesta osoitteella: Valtion av-keskus, Nauha-palvelu, Hakaniemenkatu 2, 00530 Helsinki 53 (puh. 90-706 3221 klo 8—12).